

НАХОДКА ОТ ПРОВИНЦИАЛНИ БРОНЗОВИ МОНЕТИ ОТ С. ДРИНОВО, ТЪРГОВИЩКО

Деян Драгоев, Върбин Върбанов

Село Дриново се намира на 10 км североизточно от гр. Попово. В землището на селото е локализирана антична крепост, две свързани с нея селища и два могилни некропола. Сред случайно откритите тук находки, най-многобройни са тези от II - V век: керамика, две оброчни плочки на тракийския конник, бронзова статуйка на Аполон и други (Дремсизова-Нелчинова, Гинев 1991, 33).

В неукрепеното селище, в подножието на късноантичната крепост “Кале Ойнарджа”, е открита находка от неизвестен брой бронзови монети. От тях 44 са дарени в ИМ - Попово от г-н К. Николаев. Заведени са под общ инв. № 1006 през 1995 г.¹

Хронологическите рамки на находката от с. Дриново обхващат времето от управлението на император Траян (98 - 117 г.) до Гордиан III (238 - 244 г.). На територията на България има над 50 депа със същия *terminus post quem*, като повече от половината са от бронзови монети. От тези находки са публикувани девет (Гущераклиев 2000, 27-53; Gerov 1977, 155-156).

По владетели и място на отсичане монетите от с. Дриново се разпределят по следният начин (табл. 1):

Владетели	Никополис-ад Иструм	Марцианопол	Одесос	Дионисопол	Калатис	Томи	Анхиа-ло	Деултум	Хадрианопол	Рим	Общо
Траян										1	1
Антонин Пий										1	1
Септимий Север	1	4	1								6
Каракала	1							1	1		3
Гета	1										1
Макрин	10	2									12
Диадумениан	2										2
Елагабал	4	3									7
С. Александър		1		1	1	1					4
Максимиан							1				1
Гордиан III	3								1		4
Гордиан и Транквилина			1								1
Гордиан и Сарапис		1									1
Общо	22	11	2	1	1	1	1	1	2	2	44

1. Находката се публикува със съдействието на директора на ИМ - Попово, г-н Иван Атанасов и колегите там, за което им изказваме искрени благодарности.

В разглежданата находка, върху реверсите на 29 монети (само на градски управи от Долна Мизия), са обозначени имената на следните легати :

L. C. Ovinus Tertullus (198 – 201 г.) - 1

L. Aurelius Gallus (201- 204 г.) - 1

L. Iulius Faustianus (207 - 210 г.) - 1

Flavius Ulpianus (210 - 213 г.) - 4

M. Statius Longinus (217 г.) - 10

F. Pontianus (217 г.) - 2

Marcus Agrippa (217/218 г.) - 2

T. Flavius Novius Rufus (218 - 220 г.) - 3

Iulius Antonius Seleucus (220 - 221 г.) - 2

T. Iulius Festus (227 - 228/229 г.) – 1

Tullius Menophilus (238 - 241 г.) - 1

Sabinus Modestus (241 - 243 г.) - 3

(Датирането на легатите е по Ботева 1999, 331; Fitz 1966, 60)

Конвенционалните образи на Конкордия и Фортуна върху реверсите на монетите са около 40 %, следвани от тези на божества от официалния гръко-римски пантеон: Немезида, Зевс, Хигия, Деметра, Херакъл, Хермес, Хера, Атина, Артемида и Асклепий. Срещат се и изображения на Великият бог, източни божества - Кибела и Сарапис; императорът с копие и кълбо, орел и речен бог. Интерес предизвикват монета на Макрин, с двойно препечатан реверс с изображение на Фортуна (№ 12) и на Елагабал с изображение на градска порта, фланкирана от две кули с плосък покрив (№ 18) – тип, отсъстващ при Б. Пик и Н. Мушмов. Изображенията на централните римски издания са традиционни - Виктория и императорът, извършващ жертвоприношение.

Сигнирани са четири монети: две от Одесос и Маркианопол с нумерална буква € (V номинал) и две от Дионисопол и Томи с Δ (IV номинал). По теглова характеристика останалите монети са четвърти номинал, с изключение на една - III номинал, на Каракала от Деултум (Schonert-Geis 1990, 35-80). Диаметрите на монетите варират от 24 до 28 мм, а теглото от 6,18g до 15,18g. Една монета на Гордиан III от Хадрианопол е под минималните метрични стойности за IV номинал (Юрукова 1987, 90). По своите характеристики, централните римски издания отговарят на останалите монети от находката.

Колективните монетни находки маркират главните съобщителни артерии, а едновременното им масово укриване в даден географски ареал е най-често израз на някакво вражеско нападение. В този смисъл вълната от укриване в средата на III в. монетни депа дава представа за характера на инвазиите в балканските провинции на империята. В писмените извори тези факти са отбелязани бегло. Това прави още по-ценна информацията, която ни дават монетните находки (Юрукова 1987, 94-95). Трябва да се отбележи обаче, че такива с неясна

информация относно състава, обема и местонамирането им, не могат да служат като репер за конкретно варварско нашествие. Сигурни данни за разрешаването на този кръг проблеми могат да дадат само публикуваните находки в унисон с всички други извори - писменни, епиграфски, резултати от археологически разкопки. Обикновено предпочитани за трезориране са монетите от благородни метали, но от 350 депа от Северна България за периода I - III в., над 120 съдържат бронзови монети (Гущераклиев 2000, 17). Често тяхната горна хронологическа граница се свързва автоматично с укриването им (Юркова 1987, 109). Един от пренебрегваните фактори е степента на износеност на последните по хронология бронзови емисии. Тези парични знаци продължават да изпълняват функциите си на редовно платежно средство и след средата на III в., когато монетарниците в Долна Мизия прекратяват дейността си. Показателни в това отношение са смесените депа от с. Оногур, Добричко, съдържаща 30 бронзови монети до Филип Араб и 9 антониниана до Клавдий II Готски (Торбатов, 1990, 50-55) и тези от с. Слатина, Ловешко – 33 денара и антониниана до Емилиан и 37 бронзови монети до Гордиан III и от с. Овчага, Варненско - с две бронзови на Септимий Север и Гордиан III и посребрени до Максимиан Херкулий (Гущераклиев 1999, 15–35; 2000, 51).

Степента на запазеност на монетите от находката от с. Дриново е различна. Най-ранните централни емисии на Траян и Антонин Пий са изтрити, но не обезличени, което позволява определянето им. Въпросът с тяхното постоянно участие в паричния поток, близо 100 - 150 години е проблематичен, но факт е, че към момента на трезориране им са били в циркуляционна среда. Като единични бройки те се срещат и в други подобни находки (Гущераклиев 1999, 26). Износени са и част от монетите на градските управи – свидетелство, че са в оборот до укриването им. Сред тях е и една от последните хронологически монети на Гордиан от Хадрианопол (№ 42). Това отхвърля възможността трезорирането на находката да се свърже със засвидетелстваните от изворите нашествия в Долна Мизия по времето на император Гордиан III (238 г. и 242 г.). За реконструкция на историческите събития е необходим анализ и съпоставка с аналогични по състав и хронология находки в разглеждания ареал и с данните от писмените извори. В района на гр. Попово има 15 подобни от средата на III в., от които седем са само от бронзови монети. С последни емисии на Гордиан III са тези от с. Долец, Медовина и Светлен. Находката от Долец е постъпила почти изцяло в НИМ - София и е с *terminus post quem* 241 г. (Gerov 1977, 155), докато останалите две са непълни. С последни монети на Филип Араб и Траян Деций в района са тези от с. Звезда, Садина, Крепча и Кардам. Пълният им състав също е неизвестен (Върбанов, под печат). Оскъдна информация за инвазиите през 245, 248 и 250 г. дават и писмените извори - Дексип, Йордан, Зосим и *Historia Augusta* (Gerov 1977, 128-146; Буданова 1990, 84-90).

При тези нашествия най-засегната е източната част на Долна Мизия и Тракия, а поречието на р. Черни Лом е използвано вероятно при всички инвазии от средата на III в.

За съжаление монетните находки от близката околност не са публикувани и не могат да бъдат използвани като сигурен хронологически репер. Не са изследвани античните неукрепени селища от района, около и в които има открити такива находки. Проучените вили при с. Могилец и Търговище са изоставени, според изследователите си, през 250/251 г. Монетният комплекс при първата е до Гордиан III, а при втората до Филип Араб (Овчаров 1969, 33; Гинев 1986, 34).

Имайки в предвид депото от с. Кардам (отстоящо на 6 км от Дриново), с последна емисия на Траян Деций, непълният обем на находката от с. Дриново и степента на износеност на последните по хронология монети в нея, твърде вероятно е трезорирането и при нашествието от 250/251 г. Не е изключена и по-късна дата на укриване. Публикуването на всички монетни депа от периода, съчетано с проучването на неукрепените антични селища, в частност и на това при с. Дриново, ще прецизира датировката на разглежданата находка и на нашествието, предизвикало укриването и.

КАТАЛОГ²

Рим

Траян (98 – 117 г.)

№ 1 аверс: IMPCA.....TRAIANAVGGE...PM

Бюст на императора надясно с лавров венец.

Ревърс: TRP.....PIIP...

S / C. Виктория права наляво, държи щит в дясната си ръка, а в лявата връзка, прикрепена към щита.

(Табло I, № 1)

↓ AE; d 27 mm; 11,51 g; Mattingly 1966, III, 153, № 740.

Рим 100 г.

Антонин Пий (138 - 161 г.)

№ 2 аверс:.....GP.VS...

Бюст на императора надясно с лавров венец.

Ревърс: VOTA SVSC.. / P...D..C III

→ COS III

S / C. Императорът прав наляво, облечен в драпирана мантия, извършва

2. Изказваме благодарност на ст. н. с. д-р Д. Драганов от РИМ-Русе за предоставените каталози и оказаната помощ при определяне на някои от монетите.

жертвоприношение над олтар – триножник, с патера в дясната ръка.

(Табло I, № 2)

↓ АЕ; d 25 - 27 mm; 9,35g; Mattingly 1968, IV, 282, № 1746.

Рим 158 - 161 г.

Никополис ад Иструм

Септимий Север (193 - 211 г.)

При легата L. Aurelius Gallus (201 - 204 г.)

№ 3 аверс:СΕΥΗΡΟCΠ

Бюст на императора надясно с лавров венец.

Реверс:VNIKOΠOΛITΩN

→...OCIC

Атина Палада с шлем надясно, в дясната ръка държи копие, а с лявата придържа щит върху малка база.

(Табло I, № 3)

d 27 mm; 10,66g ; Pick 1898, 363, № 1292 - вариант в надписа

Каракала (198 – 217 г.)

С името на легата C. Ovinus Tertullus (217 г.)

№ 4 аверс: ...KMA....AN....

Младежко изображение на императора надясно с лавров венец.

Реверс: VΠAOOVTEPT....ITΠPOCIC

Орел с разперени крила, глава надясно, държи лавров венец.

(Табло I, № 4)

d 26-25 mm; 8,50g ; Мушмов 1912, 66, № 1115 (същият реверс при С. Север - Pick 1898, 361, № 1283)

Гета (209 – 212 г.)

С името на легата Flavius Ulpius (210 - 213 г.)

№ 5 аверс: AVTK.....ΠΓETACA

Бюст на императора надясно с лавров венец.

Реверс: VΦAOV...NIKOΠOΛIT

→ΠPOC.....

Деметра права наляво, забулена, в дясната ръка държи класове над разпа-лен жертвеник, а в лявата - факла с увита змия.

(Табло I, № 5)

d 27 mm ; 10,74g ; Pick 1898, 428, № 1661

Макрин (217 - 218 г.)

С името на легата M. Statius Longinus (217 г.)

№ 6 аверс:ΕΛ.....

Бюст на императора надясно с лавров венец и ризница.

Реверс: VΠC.....

→ΙCΤΡΩΝ

Артемидида ловджийка, в ход надясно.

(Табло I, № 6)

d 26-25 mm; 10,28g; Pick 1898, 446, № 1740 - вариант в надписа

№ 7 аверс: ...ΜΟΠЄΛΛ / CЄVMAK...

Бюст на императора надясно с лавров венец и ризница. Зрънчест кръг.

Реверс: VΠCΤA...ΠΡOCIC

→ΤΡON

Деметра права, наляво, държи класове в дигната дясна ръка и дълга факла в лявата. Зрънчест кръг.

(Табло I, № 7)

d 27 mm; 10,78 g; Pick, 1898, 444, № 1731

№ 8 аверс:

Бюст на императора надясно с лавров венец.

Реверс: VΠCΤAΤI...NIKOΠOΛITΩNΠP

Отляво на фигурата долу OC, отдясно IC

→.....

Конкордия права с калатос наляво, в дясната ръка – патера, в лявата - рог на изобилието.

(Табло I, № 8)

↓ d 25 mm; 8,90g; Pick 1898, 454, № 1775

№ 9 аверс:ΛΛICEV· / MAKPE.....

Бюст на императора надясно с лавров венец .

Реверс: VΠCΤAΤINΠPOC

→ΙCΤΡΩ

Изображението като при № 8.

(Табло I, № 9)

↓ d 25 mm; 9,22 g; Pick 1898, 454, № 1777

№ 10 аверс:.....

Бюст на императора надясно с лавров венец.

Реверс: VΠCΤAΤI AONΓIN.....ΠP

→OCICΤ

Немезида права наляво, в дясната ръка държи везни, в лявата - жезъл.

(Табло I, № 10)

↑ d 27 mm; 15,18 g ; Pick 1898, 453, № 1770

№ 11 аверс:.....Κ.....

Бюст на императора надясно с лавров венец и ризница.

Реверс: VΠC TAT...NΓINOVNI / ΚΟΠΟΛΙΤΩΝ ΠΡΟCΙ

Сарапис прав с калатос наляво, дясната ръка вдигната за поздрав, а в лявата държи напречно скиптър.

(Табло I, № 11)

d 26 mm; 12,02g ; Pick 1898, 443, № 1727

№ 12 аверс:.....Λ.....

Бюст на императора надясно с лавров венец.

Реверс: VΠC...ΟΛΕΙΤΩΝ ΠΡΟC.....

Фортуна (Тюхе) наляво, с кормило върху кълбо в дясната ръка и рог на изобилието в лявата.

(Табло II, № 12)

d 26 mm; 11,32g; При Pick 1898, 455, № 1780 – същият тип, но без кълбо.

№ 13 аверс:ΜΑ...

Бюст на императора надясно с лавров венец.

Реверс: VΠC TATIA.....C

Хермес, прав, гол, с крилати обувки, наведен наляво, с десният си крак стъпил върху скала. В дясната си ръка, подпряна на коляното, държи кадуцей, а през лявата е прехвърлена мантията му.

(Табло II, № 13)

↓ d 26 mm; 7,69g; Pick , 448, № 1753

С името на легата Marcius Claudius Agrippa (217 г.)

№ 14 аверс:.....ΑC / VΗΜΑΚ.....

Бюст на императора надясно с лавров венец и ризница.

Реверс: ...ΠΠΑΝΙΚΟΠ.....

→...ΙCΤ....

Градска порта със затворена двукрила врата, фланкирана от две кули с по три зъбера. По средата на портата още една кула с три зъбера.

(Табло II, № 14)

d 26-27 mm; 11,71g ; Мушмов 1912, 71, № 1234; Гушераклиев, Симеонов 2003, 58, № 255

№ 15 аверс:.....ОС

Бюст на императора надясно с лавров венец и ризница.

Реверс: ...Π..ΓΡΗΠΑΝΙ / ΚΟΠΟΛΙΤΩΝΠΡΟΣ

→...CΤΡΩ

Фортуна (Тюхе) права с калатос наляво, в дясната ръка – кормило, в лявата - рог на изобилието.

(Табло II, № 15)

↑ d 26 mm; 10,61g ; Pick 1898, 439, № 1710 - вариант в надписа

Диадумениан (217 - 218 г.)

Отсечени при легата Statius Longinus (217 г.)

№ 16 аверс: КМО.....ΝΙΑΝΟС

Бюст надясно, гологлав.

Реверс: VΠCΤΑΤ.....ΛΙΤΩΠΡΟ...

Конкордия права, наляво, в лявата ръка с рог на изобилието, а в дясната патера (?).

(Табло II, № 16)

d 27 mm; 9,16g; Pick 1898, 471, № 1862 - вариант в надписа

№ 17 аверс: ΜΟΠΕ.....ΝΟСК

Бюст надясно гологлав. Зрънчест кръг.

Реверс: VΠ.....ΛΙΤΟΝΠΡΟCΙCΤ

Херакъл прав, наляво. С дясната ръка се подпира на кривак, а през лявата е праметнал лъвска кожа. Зрънчест кръг.

(Табло II, № 17)

↑ d 26 mm; 9,74 g ; Pick 1898, 469, № 1856

Елагабал (218 – 222 г.)

С името на легата T. Flavius Novius Rufus (218 - 220 г.)

№18 аверс: AVTKMAVPH ANTΩNEI...

Бюст на императора надясно с лавров венец. Зрънчест кръг.

Реверс: VΠNOBIOVPOVΦOYΩN

→ ΠPOCICP

ON

Отворена градска порта, с квадрат градеж, фланкирана от две кули с плосък покрив. Зрънчест кръг.

(Табло II, № 18)

d 27 mm; 13,27g; Типът отсъства при Пик и Мушмов.

№ 19 аверс: ...VTKM.....

Бюст на императора надясно с лъчиста корона.

Реверс: VΠNOB....POV ...

→ ΩΝΠ....

С....

Конкордия права, наляво, в дясната ръка държи патера, а в лявата рог на изобилието.

(Табло II, № 19)

↓ d 26 mm; 9,69 g; Pick 1989, 491, № 1966

№ 20 аверс:

Бюст на императора надясно с лавров венец.

Реверс:..... ΠΟΛΕΙΤ

Младолик Херакъл прав, наляво, с кривак и лъвска кожа. Вдясно горе в полето N

(Табло II, № 20)

↑ d 25 mm; 9,75 g; Pick 1898, 487, № 1947

Неизвестен легат

№ 21 аверс: AVTKMAV...ANTNEINOC

Бюст на императора надясно с лавров венец.

Реверс:.....ΚΟ....

→.....

Изтрито изображение.

(Табло II, № 21)

↑ d 26 mm; 7,51g

Гордиан III (238 – 244 г.)

С името на легата Sabinius Modestus (241 - 243 г.)

№ 22 аверс: AVTKMANTΓ / ΟΡΔ.....

Бюст на императора надясно с лавров венец.

Реверс:VΠCAB..... ΩΝ /ΠΡΟCIC

В полето вдясно, отвесно TPON

Асклепий, прав насреща, с глава наляво, дясната му ръка придържа тояга, с увита около нея змия, през лявата - наметната мантия. Зрънчест кръг.

(Табло II, № 22)

↓ d 28 mm; 12,28 g; Pick 1898, 508, № 2059 - вариант в надписа

№ 23 аверс: AVTKMANT / ΓΟΡΔΙΑΝΟC

Бюст на императора надясно с лавров венец.

Реверс: VΠCABMOΔЄCTOVNIKOΠOΛЄI

→..ΡΟCΙC... В полето вляво ΤΩΝ

Речен бог, седнал наляво, държи клонче, облегнат с лявата ръка на урна, от която изтича вода.

(Табло III, № 23)

d 26 mm; 10,81g ; Pick 1898, 510, № 2068

№ 24 аверс:ΑΥΤΚ·Μ·ΑΝΤ...ΝΟCΑ...

Бюст на императора надясно с лавров венец

Реверс:.....ΜΟΔЄCΤΟVΝΙΚΟΠΟΛΕΙΤΩ..

→ Ο.....CΙCΤ

Хадес-Сарапис с калатос, седнал на трон, дясната ръка над Цербер в краката му, а в лявата - жезъл.

(Табло III, № 24)

↓ d 27 mm; 13,32g; Pick 1898, 505, № 2045 - вариант на надписа

Марцианопол

Септимий Север (193 - 211 г.)

С името на легата L. Iulius Faustianus (207 - 210 г.)

№ 25 аверс:CЄVНΡΟC

Бюст на императора надясно с лавров венец.

Реверс: VI+ΑΥCΤΙΝΙΑΝΟVΜΑΡΚΙΑΝΟΠΟΛΙΤΩΝ

Императорът прав, наляво, в дясната ръка държи кълбо, а в лявата - копие.

(Табло III, № 25)

↓ d 28-27 mm; 12,27 g; Pick 1898 , 203, № 574

С името на легата Flavius Ulpianus (210 - 213 г.)

№ 26 аверс:CЄVНΡΟC

Бюст на императора надясно с лавров венец

Реверс: V+ΛΟVΛΠΙΑΝΟV / ΜΑΡΚ....

→

Кибела с калатос, на трон, между два лъва наляво, държи патера в дясната ръка, а с лявата се подпира на тимпан.

(Табло III, № 26)

↑ d 26 mm; 10,97g; Pick 1898, 205, № 579 - вариант в надписа

№ 27 аверс:ΛCЄΠΤ / CЄV...

Бюст на императора надясно с лавров венец.

Реверс: V+Λ...ΛΠΙΑΝΟV / ΜΑΡ...ΛΙΤΩ

Конкордия права, наляво, в дясната ръка държи патера, а в лявата рог на изобилието.

(Табло III, № 27)

d 26 mm; 9,50g; Pick 1898, 205, № 580

№ 28 аверс:CEVHP...

Бюст на императора надясно с лавров венец.

Реверс: ...+ΛΟΥΨΙΑΝΟ / VMARKIANΟΠ..

Фортуна (Тюхе) с калатос наляво, в дясната ръка държи кормило, а в лявата рог на изобилието.

(Табло III, № 28)

d 26 mm ; 8,71g ; Pick 1898, 205, № 582 - вариант в надписа

Макрин (217 – 218 г.)

С името на легата Pontius F. Pontianus (217 г.)

№ 29 аверс:NOC

Бюст на императора надясно с лавров венец и ризница.

Реверс: VIΠION.... ΟΠΟΛΕΙΤΩΝ

Фортуна (Тюхе) права, наляво, с кормило върху кълбо в дясната ръка и рог на изобилието в лявата.

(Табло III, № 29)

d 26-25 mm; 9,88g ; Pick 1898, 234, № 711

№ 30 аверс:.....

Бюст на императора надясно с лавров венец и ризница.

Реверс: VIΠIO..... ΩN

Същото като на № 29

(Табло III, № 30)

d 25-26 mm; 7,81g ; Pick 1898, 234, № 711

Елагабал (218 – 222 г.)

С името на легата Iulius Antonius Seleucus (220 – 221 г.)

№ 31 аверс: AVTKMAVPHAI ANTΩ....

Бюст на императора надясно с лавров венец.

Реверс: VIΠIOVΛANTCEΛEYKOVMAPKIANOΠOΛITΩN

Хера права, наляво, с патера в дясната си ръка и жезъл в лявата.

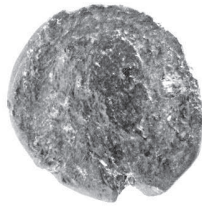
(Табло III, № 31)

d 26 mm; 9,50 g; Pick 1898, 253, № 813 – вариант в надписа

№ 32 аверс:AV...ANTΩNEINOAV

1

2

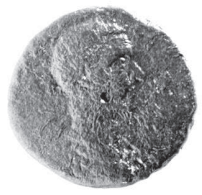
3

4

5

6

7

8

9

10

11

Табло I

Находка от провинциални бронзови монети от с. Дриново, Търговищко

12

13

14

15

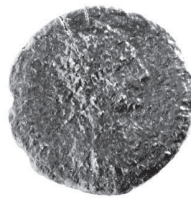
16

17

18

19

20

21

22

Табло II

Находка от провинциални бронзови монети от с. Дриново, Търговищко

23

24

25

26

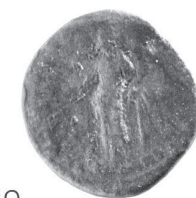
27

28

29

30

31

32

33

Табло III

Находка от провинциални бронзови монети от с. Дриново, Търговищко

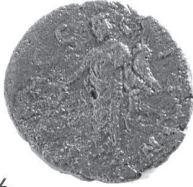
34

35

36

37

38

39

40

41

42

43

44

Табло IV

Находка от провинциални бронзови монети от с. Дриново, Търговищко

Бюст на императора надясно с лавров венец

Реверс:.....ΚΙΑΝΟΠΟΛΙΤΩΝ

Фортуна (Тюхе) наляво, в дясната ръка държи кормило, а в лявата рог на изобилието.

(Табло III, № 32)

d 26-25 mm; 9,24g; Pick 1898, 260, № 863 - вариант в надписа

№ 33 аверс: ΑΥΤΚΜΑΥΡΗ / ΑΝΤΩΝΕΙΝΟΣ

Бюст на императора надясно с лавров венец.

Реверс: VΠΙΘ ΛΑΝΤΣΕΛΕ...ΟΥΜΑΡ...ΠΟΛΙΤΩΝ

Хигия права, надясно, със змия и патера в лявата ръка. Зрънчест кръг.

(Табло III, № 33)

d 26 mm; 9,12g ; Pick 1998, 256, № 834 - вариант в надписа

Север Александър (222 - 235 г.)

№ 34 аверс: ΑΥΤΚΜ...ΑΛΕΞ...ΔΡΟΣ

Бюст на императора надясно с лавров венец. Зрънчест кръг.

Реверс: VΠΤΙΒΙΟΥΑΦΗΣ...ΛΙΤ

→...N

Конкордия наляво, права. В дясната ръка патера, а в лявата - рог на изобилието. Зрънчест кръг.

(Табло IV, № 34)

↑ d 26 mm; 10,23 g; Pick 1898, 286, № 1013

Гордиан III и Сарапис (238 – 244 г.)

С името на легата Tullius Menophilus (238 - 241 г.)

№ 35 аверс:ΓΟΡΔΙΑΝΟΣ

Срещуположни бюстове на Гордиан и Сарапис.

Реверс: VΠΙΜ...ΟΦΙΛ...ΜΑΡΚΙΑ...

Асклепий прав, насреща, с глава наляво, подпрян на тояга с увита змия, през лявата ръка праметната хламида. Зрънчест кръг. Долу, вдясно, в полето нумерална буква E.

(Табло IV, № 35)

d 28-26 mm; 8,58 g ; Pick 1898, 313, № 1148 - вариант в надписа

Одесос

Септимий Север (193 - 211 г.)

№ 36 аверс:ΣΕ.....ΟCΠΕΡΤΙΝ...

Бюст на императора надясно с лавров венец.

Реверс: ...HCC / EITΩN

Великият бог прав, с глава наляво, в дясната ръка – патера, в лявата - рог на изобилието.

(Табло IV, № 36)

d 26 mm; 9,82g; Pick- Regling 1910, 560, № 2259

Гордиан III и Транквилина (238 – 244 г.)

№ 37 аверс: AVTKMANTΓOPΔIAN...

→TPA....

Срещуположни бюстове на Гордиан (вляво) и Транквилина.

Реверс: ...ΔHCC / CITΩN .

Немезида права, наляво, в дясната ръка жезъл, в лявата - скиптър. В краката и долу - колело. В полето горе вляво нумерална буква E.

(Табло IV, № 37)

d 26 mm; 10,02 g; Pick-Regling 1910, 584, № 2393 - вариант в надписа

Дионисопол

Север Александър (222 – 235 г.)

№ 38 аверс: AVTKMAVPCEVH / AΛE.....NΔPOC

Бюст на императора надясно с лавров венец.

Реверс: ΔIONVCOΠ / OΛEITΩN

Великият бог с калатос, прав, наляво, с патера в дясната ръка над разпа-лен жертвеник, а в лявата рог на изобилието. В полето вляво от фигурата Δ.

(Табло IV, № 38)

d 25 mm; 9,10 g; Pick 1898, 134, № 381

Калатис

Север Александър (222 - 235 г.)

№ 39 аверс: A.....PCEVH / AΛE.....NΔPOC

Бюст на императора надясно с лавров венец.

Реверс: ...TIANΩN

Фортуна (Тюхе) права, наляво, в дясната ръка – кормило, в лявата - рог на изобилието.

(Табло IV, № 39)

d 25 mm; 8,37g ; Pick 1898 , 118, № 303

Томи

Север Александър (222 - 235 г.)

№ 40 аверс: ...ΚΜΑΥΡΣΕΥΗ / ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

Бюст на императора надясно с лавров венец

Реверс: ΜΕΤΡΟΠΟ / ΝΤΟΥΤΟΜ

→

Тетрастилен храм с фронтон и статуя в него (Конкордия?). Във фронтоната нумерална буква Δ.

(Табло IV, № 40)

d 25 mm; 10,88g; Pick-Regling 1910, 835, № 3274

Тракия

Хадрианопол

Каракала (198 - 217 г.)

№ 41 аверс:Κ...ΝΤΩ....

Бюст на императора надясно с лавров венец

Реверс:ΠΟΛΙΤ

→ΩΝ

Зевс на трон без облегалка, наляво, държи жезъл в лявата ръка и патера в дясната.

(Табло IV, № 41)

d 26 mm; 11,23g; Юрукова 1987, 163, № 274 - вариант в надписа

Гордиан III (238 - 244 г.)

№ 42 аверс:ΝΤ / ΓΟΡΔ...

Бюст на императора надясно с лавров венец.

Реверс: ...ΔΡΙΑΝΟ / ΠΟ....

Фортуна (Тюхе) с калатос на главата, седнала наляво, в дясната ръка - кормило, в лявата рог на изобилието.

(Табло IV, № 42)

d 25-24 mm; 6,18 g; Юрукова 1987, 200, № 488 - вариант в надписа

Анхиало

Максимин Тракиеця (235 - 238 г.)

№ 43 аверс: Α.....ΜΑΞΙΜΕΙ...ΝΑ..

Бюст на императора надясно с лавров венец.

Реверс: ΟΥΛΠΙΑΝ...ΑΓΧΙ...

Хигия права, със змия и патера.

(Табло IV, № 43)

d 25-26 mm; 8, 59 g; Strack 1912, 264, № 583 - вариант в надписа

Деулгум

Каракала (198 - 217 г.)

№ 44 аверс:ANTONINVSPIVSAV

Бюст на императора надясно с лъчиста корона.

Реверс: COLF...CDEVLT

Гений с калатос, прав, наляво, в дясната ръка държи патера над олтар, в лявата - рог на изобилието.

(Табло IV, № 44)

↓ d 24-23 mm; 8,55g; Jurukova 1973, № 17

Използвана литература:

Ботева 1999: Д. Ботева. Долна Мизия и Тракия в римската имперска система (193 - 217/218г. сл. Хр.).София, 1999.

Буданова 1990: В. Буданова. Готы в эпоху Великого переселения народов. Москва, 1990.

Върбанов под печат: В. Върбанов. Колективни монетни находки II-III век от Търговищкия район. – Известия на Исторически музей Търговище, II (под печат).

Гинев 1986: Г. Гинев. Вила рустика при Търговище. - Археология, 1986, 1, 29-36.

Гушераклиев 1999: Р. Гушераклиев. Две монетни находки от Ловеч и Слатина II-III век.- Известия на Исторически музей Ловеч, 4, 1999, 15-39.

Гушераклиев 2000: Р. Гушераклиев. Колективни находки, съдържащи бронзови монети на градски управи II - III век, намерени в Северна България. - Известия на Исторически музей Ловеч, 5, 2000, 16-109.

Гушераклиев, Симеонов 2003: Р. Гушераклиев, С. Симеонов Колективна монетна находка от село Горна Росица, Севлиевско, II-III в. Циркулация на бронзови монети на градски управи по теченията на реките Видима, Росица и Янтра. - Известия на Исторически музей Ловеч, 6, 2003, 21-88.

Дремсизова-Нелчинова, Гинев 1991: Цв. Дремсизова-Нелчинова, Г. Гинев. Археологически паметници в Търговищкия район. София, 1991.

Мушмов 1912: Н. Мушмов. Античните монети на Балканския полуостров и монетите на българските царе. София, 1912.

Овчаров 1969: Д. Овчаров. Вила рустика до с. Могилец, Търговишко. - Археология 1969,1, 26-35.

Торбатов, 1990: С. Торбатов. Монетна находка от Оногур, Добричко. - Известия на Народния музей Варна, 26 (41), 1990, 50-56.

Юрукова 1987: Й. Юрукова. Монетосеченето на градовете в Долна Мизия и Тракия II-III в. Хадрианопол. София, 1987.

Fitz 1966: J. Fitz. Die laubahn der Statthalter in der romischen Provinz Moesia inferior. Weimar, 1966.

Gerov 1977:B. Gerov. Die Einfalle der Nordvolker in der Ostbalkanraum im Lichte der Munzschatzfunde das 2. und 3. Jh.(101-284).- In:Aufstieg und Niedergang der Romischen Welt, 6, 1977

Jurukova 1973: J. Jurukova. Die Munzprägung von Deultum. Berlin, 1973.

Mattingly 1966: H. Mattingly. Coin of the Roman Empire in the British Museum. (BMCRE), vol. III. London, 1966.

Mattingly 1968: H. Mattingly. Coin of the Roman Empire in the British Museum (BMCRE), vol. IV. London, 1968.

Pick 1898: B. Pick. Die Antiken Munzen von Dacien und Moesien, I, Berlin, 1898.

Pick, Regling 1910: B. Pick, Regling. Die Antiken Munzen von Dacien und Moesien, II, Berlin, 1910.

Schonert-Geis 1990: Ed. Schonert-Geis. Das moesisch-trakische Wahrungssystem in der romischen Kaizerzeit.-In: Klio,1990, 72, 3-106.

Strack 1912: M. Strack. Die Antiken Munzen von Thrakien. Berlin, 1912.

COINS HOARD FROM VILLAGE OF DRINOVO, TARGOVISTE REGION

summary

D. Dragoev , V. Varbanov

The hoard from village of Drinovo, Targoviste region, contains 44 coins which can be devided as follows (by emperors): Trajan – 1; Antoninus Pius – 1; S. Severus – 6; Caracala – 3; Geta – 1; macrinus – 12; Diadumenianus – 2; Elagabal – 7; S. Alexander – 4; Maximinus – 1; Gordianus – 4; Gordianus and Tranquilina – 1; Gordianus and Sarapis – 1

Most of the coins (50%) were minted in Nicopolis ad Istrum and Marcianopol (25%), but in the hoard are also represented isolated exemplars from Rome and another mints in Lower Moesia and Thracia as Odesos, Callatis, Tomi, Dionisopolis, Hadrianopolis and Deultum.

The hoard from the village of Drinovo belongs to a group of hoards from Popovo region which were hidden by the time of barbarian invasion in 250/251 AD. This might be the possible reason for the hoard to be buried.